

imitetur ætatem. Eodem Evangelista dicente : « Anna prophetissa, filia Phanuël, de tribu Aser. Hæc præcesserat » in diebus multis; et vixit cum viro suo annis septem a » virginitate sua. Vidua autem erat annorum octoginta » quatuor. Quæ non recedebat de templo, jejuniis et orationibus serviens Deo nocte ac die. Hæc igitur, cum venisset in templum, confitebatur Domino, et laudabat in » eo gloriam ejus coram omnibus expectantibus redemptionem suam. Et cum perfecissent omnia secundum legem » Domini in templo, reversi sunt in Galilæam, in civitatem » Nazareth. Puer autem crescebat et corroborabatur, et » adimplebatur sapientia, et gratia Dei erat in illo¹. » Audite hoc, fœminæ cujuslibet ætatis, audite simul et discite; ut in Ecclesia Dei cum semper, tum magis hodie præcedatis. Annam gravissimam fœminam imitari vos decet (1); quæ orationibus et jejuniis ad Christum omnes duxit ætates. Et quia vobis familiares sunt infantes cum conjugibus et filiis, infantiam Christi et nomen suppliciter adorantes, benedicite et collaudate. Celebrate nobiscum divini gratiam sacramenti, quia hodie nobis in integrum completus est Christus. Solstitio namque corpus ejus emicuit; hodie corporis nomen illuxit; cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

¹ Luc. II, 36-40.

(1) Vide August. de Bono viduitatis, lib. num^o III et seqq.

SERMO XVI.

In Circumcisione Domini.

Hic sermo pulchris refertus sententiis, non sancto Augustino indignus videretur, nisi extraheretur ex Bibl. Edil., cod. x, fol. 6, de quo pluries jam disseruimus. Adde quod singulariter asserit Abel fuisse occisum in agro Damasceno, quod nullibi legitur apud beatum Doctorem. Sit ergo in appendice post sermonem præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Christus circumcisis, quia debuit; oblati, quia voluit. II. Maria virgo purificatione non eguit. III. Baptizatus Christus, quia profuit, et passus, quia oportuit. IV. Nos cum Christo offeramus oblatione voluntaria, maxime per paupertatem. V. Duæ aves, figuræ sunt animæ et carnis, quæ Deo sunt consecrandæ. VI. Columba, mutans colorem, docet nos omnia omnibus fieri. VII. Exhortatio ad perseverantiam, Simeonis exemplo. VIII. Et ex luminaribus mysticis. IX. Christus figuratus in serpente æneo. X. Juventuti verba adhortatoria. XI. Carnem inter et spiritum dialogus. XII. Conclusio.

I. « Oblatus est » hodie Christus, fratres, « quia ipse » voluit¹. » Quoties enim oblati est (1), toties offerri voluit. Primo enim oblati est in templo, sed postmodum in ligno: primo tanquam puer oblati est a parentibus, pos-

¹ Isai. LIII, 7.

(1) Hæc verba *oblati est* desunt in cod., qui his sublatis nullum præ se fert sensum.

tea tanquam perfectæ ætatis se obtulit pro parentibus. Prima oblatio fuit purificationis, sed secunda immolationis; sed utrobique « Oblatus est, quia ipse voluit, et omnia quæcumque voluit, Dominus fecit in cælo et in terra¹. » Nam licet Salvator natus, circumcisis, oblatus, baptizatus et passus sit, quia ipse voluit, tamen quæcumque singula suis determinationibus distingui possunt in hunc modum. Nam primo circumcisis est, quia debuit, sed oblatus est, quia voluit: baptizatus est, quia profuit; passus est, quia oportuit. Sane parvulus natus est « De muliere, factus sub lege², » quasi « Legem non solveret, sed adimpleret³. » Ideo dico quod quasi tenebatur circumcidi, Lege cogente parvulos circumcidi de filiis Israël (1), pœnam mortis incircumcisis interminans, cum diceret: « Anima, quæ non circumciderit carnem præputii sui, peribit de populo Israël⁴; » nec in corde Legis erat, quo posset excusari si mansisset incircumcisis, si diceret: Peccatum non habeo, non ego remedio circumcisionis; non secundum Legem excusaretur, quia non hanc addidit exceptionem. Offerri vero die purificationis non debuit, secundum Legem; imo ipsa Lex videtur exclusisse a purificatione et hostiis; in Lege namque scriptum est quod (2) mulier, quæ, suscepto semine, pareret, post dies quadraginta deberet se in templo representare⁵. Cur ergo accedis, o Jesu, ad purificandum? Non enim accedere debes. Tu enim immunis es ab omni peccato, « Fide mundans corda⁶ » tuorum. Tu sine semine conceptus es et natus de Spiritu sancto. Expecta, Domine, quousque te ipsum offeras pro salute mundi.

II. Nec tu, o virgo sanctissima, accedere debes; tu enim munda, tu sæcunda, tu casta, tu virgo; tu enim nec proprie mulier, quoniam ipsa mater delicti, tu veniæ

¹ Psal. cxlii, 3. — ² Galat. iv, 4. — ³ Matth. v, 17. — ⁴ Gen. xvii, 14. — ⁵ Levit. xii, 2. — ⁶ Act. xv, 9.

(1) Cod. male hic iterat *circumcidi*, et deinde habet male *incircumcisis*. — (2) Deest *quod* in cod.

mater; ipsa superbæ via, tu humilitatis exemplum; ipsa Legis destructrix, tu Legis doctrina; ipsa luxuriæ globus, tu castitatis forma; ipsa errantium via, tu viarum ductrix; ipsa veneni domus, tu unguenti habitatio; ipsa ignorantia principium, tu sapientiæ norma; ipsa mater doloris, tu Salvatoris mater; ipsa mollis et omnino inconstans, tu immobilis et constans super omnes filias Israël. Itaque, fratres, Lege quasi ex adverso prohibente, non ex debito oblatus est, sed quia voluit, tam pro se, quam pro matre. Quare voluit? Ut cordibus circumcisis, non præputiis ipsi servire mereamur. Omnis enim Christi actio, Christianorum est instructio.

III. Baptizatus est (1) vero quia profuit; cum tactu (2) enim corporis sui, vim regenerativam contulit aquis. Passus, quia oportuit, quia sic nos redimere opportunum fuit. Erat tamen et alius modus nos redimendi possibilis Deo sed nullus convenientior. Nihil æque potuit nos incitare ad diligendum Deum, « Quam ut animam pro nobis poneret¹. »

IV. Moraliter autem, fratres, intelligi possunt, quæ hodie gesta sunt, et ædificare fideles, maxime bonos, qui non partim serviunt mundo, et partim serviunt Deo, sed integre, non divisim, hostiis salutaribus occupati, se ipsos in holocaustum offerunt (3) « Hostiam sanctam et Deo placentem², » sicut novimus fratres Dei gratia in eremo. Quid enim per parentes, scilicet Mariam et Joseph nisi homines contemplativos, qui mundam et mundanorum pompam reliquerunt? Isti sunt de quibus ait Dominus extendens manus super Discipulos: « Hi sunt, fratres mei, mater, soror » et pater³. Isti sunt Christi parentes, Christum in mente et corde semper portantes; isti sunt Christum in ulnis cum Simeone portantes; isti sunt cum Joseph bajulantes et in Ægyptum abscondentes, ne occidatur. Ergo, fratres, ex

¹ Joan. xv, 13. — ² Philip. iv, 18. — ³ Matth. xii, 49, 50.

— (1) Deest in cod. verbum *est*. — (2) Cod. male *tactus*. — (3) Deest vox *necessaria offerunt* in cod.

verbis prædictis fructum aliquem capere festinetis, offerentes vos Christo oblatione voluntaria, mundana relinquentes. Nam nihil tutius paupertate in præsentī vita, fratres, conspicimus, et tamen insipientibus mortalibus, nihil odibilius et mortalius (1). O dives, qui opes congregas cum labore, possides cum timore, et amittis cum dolore: an ignoras, quod, dum eas congregas, in sinu ignem portas, et intra paleas tuæ conscientiæ ipsum collocas. Attendite igitur, et omnes revolvite vitam Salvatoris ab utero Virginis usque ad patibulum crucis; non invenietis in eo nisi stigmata paupertatis. Non sine causa ergo sermo dominicus in monte, ubi totius religionis est documentum, paupertate exordium habuit. « Beati (2), inquit Salvator, pauperes spiritu¹; » quod et fecit ille magnus philosophus, qui rerum suarum pretium in pondus auri redactum, totum in mare submersit dicens: « Ite, submergam vos, divitiarum pessimæ, ne submergar a vobis. » Non tamen in hoc philosophus justificatus est, cum non factum, sed factorum intentio beatum te faciat. Nam latro simul cum Christo crucifixus est, et tamen cum Christo non (3) justificatus est. Non igitur pœna beatum te facit, sed causa. Offeratis ergo vos ipsos Christo, sicut se ipsum pro vobis obtulit, quod facere minime poteritis, nisi Christi paupertatem corde amaveritis. Quod bene ostendebat Dominus cum dicebat: « Si vis perfectus esse, vade, et vende omnia quæ habes, et da pauperibus². » Hoc autem vehiculum sanctæ paupertatis bene cognovit, qui dicebat: « Elegi abjectus esse in domo Dei mei³. » Numquid etiam adhæsit huic ille Paganus, qui dicebat: « Qui opes congregat, secum serpentes venenosos (4) cubare et secum dormire recognoscit. » Ecce enim, fratres, quantum etiam a sapientibus Pa-

¹ Matth. v, 3. — ² Id. xix, 21. — ³ Psal. lxxxiii, 11.

(1) Cod. *mortalibus*. — (2) Cod. male *sancti*. — (3) Cod. non habet negationem, quæ necessaria est, cum evidenter agatur de malo latrone. — (4) Cod. male *venenosi*.

ganis ipsa sancta paupertas sublimatur, quam, ut diximus, nisi quis eam habuerit, se Deo offerre nullatenus poterit. Nam quid aliud amantes divitias agunt, quam Deum relinquentes? Pecuniam, ut Deum, colunt et adorant; idololatræ (1) enim sunt, simulacra aurea et argentea adorantes.

V. Quid enim plura hodie Dominus fecit? Voluit offerri etiam turturem et columbam. Ecce aviculæ duæ sunt, per quas duas partes hominis intelligere possumus, animam videlicet et carnem. Sit ergo in tua oblatione, o felix, anima simplex et innocens, ut columba; sit et caro immaculata et (2) continens. Ecce duo quæ omnino sufficiunt, et quæ omnino tibi necessaria sunt, « Si cupis ad vitam ingredi¹; » nam turtur, amisso compare (3) suo, nunquam deinceps, nisi arido insidet ramo, quam etiam habet exquisitam sedem continentiae. O continentia, Angelorum domina! nam liber experientiae unumquemque nostrum docere potest, quam amica sit continentia ciborum aviditati (4), quam contraria eorum mollitiei et ingurgitationi. Omnem revolvite Salvatoris vitam.

VI. Columba enim quamdam (5) ad mutationem mutat et colorem; alius enim apparet color in collo, si vertitur in parte dextra, et alius in parte sinistra: sic et homo rectus loco et tempore omnia bona omnibus tribuit, ut omnibus lucrum faciat. Hanc colorum varietatem habebat Apostolus, dum gaudebat cum gaudentibus, et flebat cum flentibus²: dum (6) sapientiam (Apostolus) (7) loquebatur inter perfectos³, sed inter minores nihil se scire iudicabat, nisi Christum, et hunc crucifixum⁴, alterius coloris hinc, et alterius inde videbatur: hæc est enim forma charitatis;

¹ Matth. xix, 17. — ² Rom. xii, 15. — ³ 1 Cor. ii, 6. — ⁴ Ibid. 2.

(1) Cod. errore vulgari *idolatræ*. — (2) Deest *et* in cod. — (3) Cod. inepte *admisso cum patre suo*. — (4) Cod. *ariditas*, qui deinceps habet *ingurgitatio*. — (5) Cod. *quædam*. — (6) Cod. male *nec*. — (7) Hæc vox *Apostolus* videtur abundare.

hæc est scala, in qua vidit Jacob Angelos ascendentes et descendentes¹, dum viri sancti supra se rapiuntur, contemplando, infra se (1) ponuntur, minoribus condescendo. Nec vacat quod duo pulli utriusque aviculæ oblatis sunt: in quibus duo genera contemplativorum, legentium vero et orantium.

VII. Vos autem, fratres, qui legentes vel orantes estis, obsecro ne ad vomitum revertamini, sicut canes². Nam Simeon justus venit in templum³, et inde nunquam recessit, sed firmiter expectavit Christum perseverando, et Christum vidit, et adoravit, et ipsum, quantum voluit, osculatus est, et cantando exclamavit: «Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace⁴.» Non ergo revertamur ad mundana, sed festinemus cum Simeone perseverantes in templo: non recedamus de Paradiso ad agrum Damascenum; nam ibi periit Abel justus (2). Si in domo patris stetisset, mortuus non fuisset. Perseveremus ergo, Fratres, in bono, quia nisi quis perseveraverit, non erit salvus. In cuius rei figura Dominus caudam bestię præcepit offerri⁵. Hoc autem quid aliud quam perseverantiam nostris mentibus imprimat?

VIII. Ad perseverandum etiam in ipsis luminaribus hodie instruimur, fratres; ac (3) si nobis dicatur: Videte, quid gestatis manibus. Typum igitur gestatis in manibus; fidem tamen ejus gestare debetis in mente, confessionem ejus in ore, et imitationem in opere. Tres siquidem substantiæ in una Christi persona per accensum luminare designantur; nam per ceram Christi caro; apis vero quæ non resolvitur in libidinem, quæ commixtione sexuum non frangitur, ceram tamen operatur: sic caro Christi «Non ex sanguinibus, neque ex voluntate (4) carnis⁶,» sed ex illibata

¹ Gen. xxviii, 12. — ² Prov. xxvi, 11. — ³ Luc. ii, 27. — ⁴ Ibid. 29. — ⁵ Levit. iii, 9. — ⁶ Joan. i, 13.

(1) Cod. male *intra*. — (2) Nescio ubi invenit concionator Abel mortuum fuisse in agro Damasceno. — (3) Cod. *at*. — (4) Id. *voluptate*.

virginitate ex Deo facta est. Linum latens in cera, anima carnis domicilio tecta. Ignis utrumque absumens (1) ejus divinitas designatur, quia «Deus noster ignis consumens est¹;» ideo Simeon justus Christum «Lumen» appellavit «factum ad revelationem Gentium².» Hodie enim gestatur in manibus Dei Filius; proponitur nobis in exemplum patientiæ, qui, cum esset Deus, palpari voluit ut homo, crucifigi ut latro.

IX. Quem optime figuratum legimus in illo serpente, quem Moyses in deserto erexit in pertica, ut percussi a serpentibus ignitis liberarentur³; sic et percussi a serpentibus, dæmonibus, per peccatum, respicientes ad Creatorem passum sanarentur. Vos autem, qui Christiani estis, crucifixi debetis esse cum eo, tollentes crucem ejus obedientiæ et patientiæ, ut dicere possitis: «En ego colligo duo ligna⁴,» quibus comburere volo carnis meæ miseriam.

X. Incipiendum est amodo, fratres, Christo occurrere et ipsum cum Simeone astringere, et in cruce pœnitentiæ perseverare. Et si inquietet te mundus, o juvenis, si dæmones te cribrare advertis, si carnem subjectam esse non sentis, si verba parentum tibi dicentium: Ecce juvenis es; ne adhuc accedas ad crucem, ne ad pœnitentiam pergas; nam circa senium accedere potes; clama, o juvenis, te deprecor; exalta vocem tuam; ab adulatoribus tuis iniquis defende te; fuge eos ut mortales et crudeles leones; latria contra eos tales canes proditores, et dic: Nil certius morte, o amici mortales, et nil incertius hora mortis, o parentes crudeles. Dic, o fortis miles: Vigilabo cum Simeone justo, et perseverabo in cruce, donec inclinato capite tradam spiritum⁵. Quid tibi videtur, o juvenis? Deprecor enim te, ut mihi acquiescas; nam melius est ut caro tua aliquid patiatur, quam æternaliter crucietur.

¹ Hebr. xii, 23. — ² Luc. ii, 32. — ³ Num. xxi, 6, etc. — ⁴ 3 Reg. xvii, 12. — ⁵ Joan. xix, 30.

(1) Cod. *assumens*.

XI. Dicat anima tua carni : O soror, valde tibi compati-
 tor; tamen te curare non valeo, nisi patiaris. Te ergo ligari
 cupio, secare (1) te intendo, te urere cupio, te domare
 intendo, te ancillam facere concupisco. Et respondebit
 caro, quæ domari non consuevit : Quia dominium meum
 nequam est, ecce dominam te super me facio; assentire
 tibi affecto; alliga ergo me funibus pœnitentiæ, seca me,
 serra obedientiæ, ure me vigiliarum abstinentiæ, doma me
 humilia me fame, siti, frigore et nuditate. Dum autem caro
 sic affligitur, clamat ad spiritum : Solve me, pater, separa
 me a te, quoniam jam « Cupio dissolvi et esse cum Christo¹. »
 Astans spiritus et compatiens carni, ait : O soror, modi-
 cum sustine, et exaudieris. Memento tamen quod, te vo-
 lente, factum est hoc. Sed caro sic consolatur expectando,
 ex consuetudine. Quod a spiritu (2) fuit, ex Dei gratia
 efficitur leve. Tunc caro sic ligatam fuisse gaudens, cla-
 mat, vociferatur et dicit : « Cor meum et caro mea exulta-
 verunt in Deum vivum². »

XII. Viriliter ergo agite, fratres, et confortamini³ gestan-
 tes luminare in manibus vestris, scilicet mentis vestræ, donec
 ad lucem immarcescibilem perducamur precibus et meritis
 beatæ Virginis Mariæ, quæ non desistit salutem nostram
 procurare, donec impetraverit. Interpellet pro nobis apud
 Filium suum, ut « Det nobis jucunditatem cordis, et fieri
 » pacem in diebus nostris⁴ » in Israël per dies sempiternos,
 et auxilium in tribulatione, et intellectum in lectione, et
 præmium pro labore, Jesus Christus qui cum Patre et Spi-
 ritu sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

¹ Philip. 1, 23. — ² Psal. LXXXIII, 3. — ³ Deut. XXXI, 6. — ⁴ Eccli.
 IV, 25.

(1) Cod. sectare. — (2) Forte quod asperum.

SERMO XVII.

In Epiphania Domini I.

De hoc sermone, qui legitur in Cod. Cass. XII, fol. 57, et in Bibl. Laur. Plut. XIV, cod. 1, fol. 64, hæc annotat in manuscripto exemplari P. Frangipane : « Sermonis » hujus partem quamvis Bandinius Bibl. Laur. tom. 1, » fol. 76, testetur extare in Combefisii homiliario tom. II, » fol. 30, attamen non reperi; idcirco hic exemplavi. » Tam ridiculis autem in depingenda stella utitur concionator sententiis, necnon et in ipso orationis exordio, ut rhetorem indoctum, non Augustinum hic agnoscere manifestissime detur. Hinc non obstante cod. auctoritate, eum inter spurios ablegamus, correctis sæpius divinando mendis quæ ex omni parte sese produnt. Locus ejus in appendice post sermonem appendicis Maurinensis CXXXIX, cum numero in Epiphania Domini X.

SYNOPSIS.

I. Stellæ apparitio. II. Ejusdem surgentis inepta descriptio. III. Non fatum est, sed signum gloriæ Dei in nativitate abjecti. IV. Herodis timor et crudelitas. V. Deo in hac festivitate gratulandum.

I. Post miraculum virginei partus, quo uterus divino numine plenus, salvo pudoris signo, exinanitum (1) Deum

(1) Cod. 1 quo se uterus divino numine plenus, alvo pudoris exinaniens Deum, etc.

hominemque profudit, Deum scilicet quem susceperat, et hominem quem ex Deo auctore formaverat, Deam sine initio, hominem cum principio, mixta hominis licet persona cum Deo, tamen natura dividua (1), ut neque Trinitas excederet numerum, neque divina substantia incurreret detrimentum: post exonustam igitur sacræ religionis (2) aulam, consciam interni fœderis sine documento mariti, inter obscuras (3) cubiculi oppressi latebras, et durissimi præsepis angustias, in quibus infinita majestas membris contractoribus stabulabat; inter crepitantes nescios (4) querelæ ploratus, ac pios infantis tenerosque vagitus, dum pendet ad ubera, et vilia (5) patitur Deus involucla (6) pannorum, repente novum hodie de cœlo terris sidus effulsit (7), et totius mundi dissipata caligine, noctem convertit in diem, ne dies celaretur in nocte. Credat jam Deo omnis terra, quia ecce jam loquitur cœlum. Christus natus in terris, et positus in præsepio, hodie declaratur in cœlo (8). Non enim potest tantum nomen abscondi, quod vides sideris indicio publicari. Pastoribus Angeli, Magis stella demonstrat; utrisque loquitur lingua cœlorum, quia lingua cessaverat Prophetarum. Pastores Angelis (9) credunt, et annuntiant: Magi in cœlo aspiciunt, et adorant.

II. Sidus namque igneum (10) arsit, et frigidus gentiles accendit. Invenit Magus in nocte, quem Judæus erat perditurus in die. Fulgebant tunc per totum aëris orbem cre-

(1) Cod. XII *dividuo*; desunt hæc omnia in cod. I, a voce *mixta*, usque ad *dividua*, et deinde habet *ne aut... aut*. — (2) Cod. XII *sacratæ regionis*, qui ante *exonustam*, et deinde *conscia*. Cod. I *sacræ religionis aulam consciam*. Forte *sanatæ virginis*. — (3) Deest vox *obscuras* in cod. I; debine *cubilis*, et *durissimas*. — (4) Sic cod. I; cod. XII *nesciæ*. — (5) Sic cod. I; cod. XII *viliam*. — (6) Sic cod. XII; cod. I *involuta*. Forte *involucra*. — (7) Sic cod. XII; cod. I *terræ sidus illuxit*. — (8) Sic cod. XII; cod. I *quia e cœlo loquitur Christus natus. Natus in angulo, hodie declaratur in cœlo, et deinde male natus enim pro non enim*. — (9) Cod. XII male *Angeli*. — (10) Idem *igneus*.

bris ictibus astra micantia, et pabulo (1) nigræ noctis stellarum ignes accensi, claris splendoribus radiabant. Lucebat picta nox floribus alienis, atque inter alta silentia cœlestes flammæ choris gemmantibus rutilabant (2). Tunc aurora circulos (3) Oceani per obscuram plagam orbita, secretior inequitabat. Tunc vapores igniferos contiguus (4) aquis et vasto gurgite temperabat. Tunc luna recedentibus astris (5) per mediam cœli semitam pulchris aurea motibus ibat, et iter suum radiis aperiens (6), lucentes campos placidis accessibus (7) honestabat. Dum ergo roseæ polum faces, et noctem fulgurantia astra decurrunt (8), tunc insolitum repente natura lumen extimuit (9). Pavet (10) subito stelliger axis; et astra tremula famulantur (11) ad cunas, quia, ne Deus in carne positus esset obscurus (12), servit cœlum, reddunt (13) et ipsa sidera testimonium. Surgebat igitur ab ima crepidine poli ingens fomite vasto globus, et vibrantes spargens (14) radios per inanes auras, anhelis cursibus (15) coruscabat. Texerant undique cœlum flammiflui apices per diversa porrecti, et rutilum jubar undantes flammæ habentibus largioribus diffundebat. Ibat per apertum cœli sinum nova faces, et ignes suos longo micans umbone trahebat (16). Dant æthera locum, astraque minora recedunt. Rarescunt fulgore alieno stellarum ignes obtusi (17). Illa

(1) Sic cod. I; cod. XII *patulo*. — (2) Sic cod. XII; cod. I *cœlestis flamma, choris gemmatis rutilabat*. — (3) Cod. I *circulus*. — (4) Id. male *continuis*. — (5) Sic cod. I; cod. XII *recentibus antris*; et deinde non habet has voces *per mediam cœli semitam pulchris*. — (6) Sic cod. I; cod. XII *aperiens*. — (7) Sic cod. I; cod. XII *accessibus*. — (8) Sic cod. I, excepto quod *decernunt* habet pro *decurrunt*. Cod. XII *dum ergo roseam poli faciem noctis fulgurantia astra deterrent*. — (9) Sic cod. I; cod. XII *effulsit*. — (10) Sic cod. XII; cod. I *pavit*. — (11) Sic cod. I; cod. XII *tremulantur*. — (12) Sic cod. I; cod. XII *ac ne Deum in carne putes obscurum*. — (13) Sic cod. I; cod. XII *reddent*. — (14) Sic cod. I; cod. XII *spargendo*. — (15) Sic cod. XII; cod. I *pulsibus*. — (16) Sic cod. XII; cod. I *diffundebat per totum cœli sidus, nova face, sinus suos longo micans umbone trahebat*. — (17) Sic cod. I; cod. XII *obtusi*.

vadit (1). per ardua (2) perque superna findit grato stridore cœlum (3), et ut Christo plenum reddat (4) obsequium, temperat (5) gradum, donec Magos perducatur ad puerum, monstret (6) tectum, ingrediatur parvum supplex gentilis hospitium, confiteatur muneribus Deum hominemque permixtum, et ita adoret Regem nostrum, pannis, non purpura involutum (7).

III. Aspexit tunc Magus; obstupuit astrologus; putavere fatum (8), sed signum fuit. Num (9) vis certius id nosse? Obsequium præbuit, non imperium; adduxit supplices, ostendit hospitium. Radiavit amplissimo lumine (10), et tecta perfudit nati, sicque discessit. Hoccine (11) est fatum dare, an servitium exhibere? O infantia cui et astra subduntur! Quis est iste in magnitudine supernæ gloriæ (12), ad cuius pannos et Angeli (13) excubant, et sidera obsecundant, et reges trepidant, et sectatores sapientiæ adgenuculant (14)? O beatum tugurium, o sedes Dei secunda post cœlum, ubi lucebat non lucerna, sed stella! O cœleste palatium, in quo habitat (15) non rex gemmatus, sed Deus incorporatus (16), cui erant pro mollibus thoris dura præsepia, pro laquearibus aureis fumea quidem (17) culminum tecta, sed sideris obsequio deaurata! Quærat (18) homo corpore circumscriptus ampla prætoria, et diversi coloris marmorum crystallinis laminis, atque fulgentis auri

(1) Sic cod. 1; cod. XII vidit. — (2) Sic cod. 1; cod. XII perque ardua. — (3) Sic cod. XII; cod. 1 cœli. — (4) Sic cod. 1; cod. XII et ut plenum Christo redderet. — (5) Sic cod. XII; cod. 1 temperabat. — (6) Sic cod. 1 et deinceps ingrediatur... confiteatur... adoret, ubi cod. XII habet ingrediatur... confitetur... adorant. — (7) Hæc verba pannis, non purpura involutum desunt in cod. XII. — (8) Sic cod. 1; cod. XII factum. — (9) Sic cod. XII; cod. 1 nam. — (10) Sic cod. XII; cod. 1 numine. — (11) Sic cod. 1; cod. XII hoc inest. — (12) Sic cod. XII; cod. 1 cuius est iste magnitudinis supernæ gloriæ. — (13) Sic cod. 1; cod. XII non habet et. — (14) Sic cod. XII; cod. 1 genuculant. — (15) Sic cod. 1; cod. XII habitabat. — (16) Vide Serm. cxxxii append., num. 5. — (17) Deest quidem in cod. 1. — (18) Sic cod. 1; cod. XII quibus erat; cum quibus verbis nullus est sequentium sensus.

bracteis ædes pretiosas atque decoras exornet (1); delectatur Deus in lapide duro, cum vult succurrere mundo. Quis est iste talis ac tantus? O mundi natura, volo conferas mecum (2). Quis est iste, cui exhibes obsequium, et habet tam vilissimum tectum (3)? quis est iste qui præsepe vagitibus replet, et æthera nubibus torquet (4)? Responde mihi, oro te; dic mihi, cui exhibes laudem? nam jamdiu inquirat animus rationem (5). Stupro enim cum video pannos, et intueor cœlos. Æstuo, cum inspicio in præsepe mendicum, et super astra præclarum. Sed subveniat (6) nobis fides, quia ratio naturæ defecit (7). Quid igitur fides nostra respondeat, audiamus (8). Panni isti, vagitus et infantia, humani generis est (9) nativitas nova, quia interierat hominis peccato natura (10).

IV. Stellam vero fulgentem et Magos accurrentes merito expavescit Herodes (11), quia formidat successorem, dum non intelligit rerum omnium per sæcula (12) Salvatorem. Simulat ut adoret, quærit ut cruciet. Noli terreri (13), o senex subtilis; quem times in hoc mundo, regnum ejus non est de hoc mundo (14). Cur adorare te fingis inventum, quem vis necare repertum? Fidelis quære, devotus interroga, non fraudulentus, et sub eo regnabis perenni impe-

(1) Sic ex utroque cod. textum confecimus quorum XII habet et diversi coloribus marmorum crystallinis atque fulgentibus bracteis laminis ædes pretiosas atque decoras; cod. 1 autem et diversi coloris marmorum crustis atque fulgentis aurei bracteis ædes pretiosas atque decoras exornet. Vox exornet deest in cod. XII. — (2) Sic cod. XII; cod. 1 confer mecum. — (3) Sic cod. XII; cod. 1 et non habet tectum. — (4) Hoc ultimum sententiæ membrum deest in cod. 1. — (5) Sic cod. XII; cod. 1 ne diu inquirat animus rationem. — (6) Sic cod. 1; cod. XII subvenit. — (7) Sic cod. 1; cod. XII quia in ratione natura defecit. — (8) Sic cod. XII; cod. 1 quæ igitur fides verba respondeat, audiamus. — (9) Sic cod. 1; cod. XII non habet est. — (10) Sic cod. 1; cod. XII quæ in terris erat omni peccato contrita. — (11) Sic cod. XII; cod. 1 stella vero fulgens, et Magus accurrens regis est nativitas patens; merito, etc. — (12) Hæc verba per sæcula desunt in cod. 1. — (13) Sic cod. 1; cod. XII terrere; et ambo codd. sæve subtilis. — (14) Sic cod. XII; cod. 1 quem times, non est de hoc mundo regnum ejus.

rio sublimatus (1), ut homo tamen finem debitum habiturus. Tunc istum Herodem, sicut Evangelista testatur, matre gestante Jesus (2) fugerat in Ægyptum; putas-ne timore? absit. Audi magni mysterii sacramentum. Moyses aliquando in Ægypto perfidis clauserat diem. Illac Christus adveniens, « Seditibus in tenebris et umbra mortis¹, » reddidit clarissimam lucem. Fugit ut illuminaret, non fugit ut lateret. Fugit non formidine, sed pietate. Nam occultatur infans in Ægypto, et regnat sancta (3) majestas in cœlo. Exurgit (4) tamen aliquando de latibulis suis circumventa ferocitas. Jubet Herodes infantes occidi. Urgeter fit (5); factitatur (6) impii regis imperium, et, dum insequitur Christum, Regi nostro coævum procuravit exercitum, stolis victricibus candidatum. Infantes igitur eliduntur ad (7) saxa, et lacteos artus crudelis officina consumit (8). Secabat recentes (9) ab ubere partus transiens gladius, nec inveniebat ubi sæviret, quia non habebat in infantili corpore quod feriret. O crudelis gladiator, o conscia, o dira (10) manus! lactentes parvulos, carnifex, necas (11); quid faceres, si tales forsitan non haberes? Ecce fratres, occiduntur pro Christo qui loqui non possunt; ecce (12) accepit tælas coronam, quæ necdum ipsam degustaverat vitam. Formare non poterant linguis palpitantibus verbum, et jam martyres proficiscebantur ad cœlum.

V. « Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis². » Hoc Angeli cum pastoribus, hoc nos

¹ Luc. 1, 79. — ² Id. 11, 14.

(1) Sic cod. 1; cod. XII *sub eo forsitan ad tempus regnabis*; sequentia leguntur in cod. XII, non autem in cod. 1. — (2) Deest *Jesus* in cod. 1. —

(3) Vox *sancta* deest in cod. XII. — (4) Sic cod. XII; cod. 1 *exurgat*. —

(5) Hæc verba desunt in cod. 1. — (6) Sic cod. XII; cod. 1 *fatigatur*. —

(7) Sic cod. 1; cod. XII *in*. — (8) Sic cod. 1; cod. XII *consumpsit*. — (9)

Vox *recentes* deest in cod. XII. — (10) Sic cod. 1; cod. XII *dura*. —

(11) Sic cod. 1; cod. XII *necat*. — (12) Sic cod. 1; cod. XII *et*.

hodie cum sideribus concinamus, propter quos (1) descendit ad terram Dei Filius, ut nos secum super astra levaret post sepulcra victores (2), Dominus noster Jesus Christus, qui cum Deo Patre vivit et regnat in unitate Spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XVIII.

In Epiphania Domini II.

Sermo, qui sequitur, et qui educitur ex cod. XII, fol. 41, sed sine auctoris nomine, dictus videtur a barbaro quodam, et ab alio barbaro conscriptus; tanta sunt menda quæ sive in dicendi, sive in scribendi genere reperiuntur. Steti aliquantisper dubius, utrum illum stampis submitterem; sed in lucem demum emittere statui, ut ridiculæ dictionis exemplum, unde videri possit, quo deducat affectatio verborum et sententiarum. Locus ejus in appendice post sermonem præcedentem, cum numero in Epiphania Domini XI.

SYNOPSIS.

I. Diaboli lamentum perterriti. II. Herodis furor insanus. III. Innocentium cædes. IV. Herodis et Pauli absurda comparatio.

I. Cum ex divinis thesauris exhortationem mittentis, inefabilem Virginem prælegeret sapientia Dei Patris, ut Ga-

(1) Sic cod. 1; cod. XII *propter quod*. — (2) Sic cod. 1; cod. XII *post sepulcra victurus*. Cætera desunt in cod. 1.